

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з навчальної роботи

Сергєєнко О.М.

«01» вересня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СЦЕНІЧНИЙ РУХ»**

Рівень освіти	перший бакалаврський рівень вищої освіти
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Спів (академічний, народний)» «Музичне мистецтво естради» «Звукорежисура» «Інструментальне виконавство (за видами)»
Статус дисципліни	вибіркова

Київ – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Сценічний рух» для здобувачів вищої освіти галузі знань **02 «Культура і мистецтво»**, спеціальності **025 «Музичне мистецтво»** освітньо-професійної програми: «Спів (академічний, народний); «Музичне мистецтво естради», «Звукорежисура», «Інструментальне виконавство (за видами)»

Розробник: Борисенко Т.В. – викладач-методист, викладач вищої кваліфікаційної категорії.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Мистецтво співу» Протокол № 1 від 30 серпня 2025р.

Завідувач кафедри _____ Кочерга А.І.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Музичне мистецтво естради» Протокол № 1 від 30 серпня 2025р.

Завідувачка кафедри _____ Карпенко – Боднарук Ж.Л.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Інструментальне виконавство» (за видами) Протокол № 1 від 30 серпня 2025р.

Завідувач кафедри _____ Ясько О.А.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки: 3-й	
Загальна кількість годин – 90		
Кількість модулів – 1	Семестр: 5-й	
Тижневих годин Для денної форми навчання: 2 години на тиждень	Лекції:	
	Практичні (семінарські):	
	32	8
Вид підсумкового контролю: Тестовий контроль	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: Диференційований залік семестр	Самостійна робота:	
	58	82

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – розкриття творчих здібностей, концентрація на виховання сценічної культури виконавця, набуття професійних вмінь і навичок відтворення досконалого образу на сцені, вміння використовувати свою пластичну виразність у творчому процесі підготовки виступу і під час сценічної діяльності, концентрація уваги з боку акторської виразності, обов’язкове органічне поєднання музики, пластики і системи вокального виконавства, створення умов для самореалізації, саморозвитку за допомогою факту образності і пластичності, активізація уваги на розвиток психофізичних можливостей його природнього апарату, розвиток професійної

пластики, координації; сполучення рухів і співу, постійний розвиток та удосконалення, розвиток танцювально-пластичної культури.

Предмет навчальної дисципліни: спектр чинників, які впливають на розвиток творчої особистості, їх суть та закони методології, структурні компоненти функції ритмічно- музичної та рухової діяльності.

Завдання дисципліни:

- всебічний розвиток тіла за допомогою різноманітних по формі тренінгів;
- активний розвиток, удосконалення координаційних прийомів руху майбутнього виконавця;
- усунення індивідуальних фізичних і психічних недоліків;
- удосконалення музикальності і ритмічності;
- розширення діапазону рухових можливостей кожного здобувача;
- в процесі активізації руху поліпшення психологічного стану здобувача, підвищення його інтересу до творчого процесу;
- відпрацювання граціозності виконання рухів;
- набуття професійних вмінь для процесу побудови пластичної фрази, обов'язково і побудова діалогу з глядачем або партнером на сцені на основі професійних навичок.

Після опанування навчальної дисципліни «Сценічний рух» здобувачи повинні

ЗНАТИ :

- основні принципи методики вивчення дисципліни;
- основи теорії сценічного руху;
- комплекс тренувальних гімнастичних вправ на гнучкість і рухомість;
- поняття темпоритму руху,
- аналітичний комплекс вправ пантоміми, стильові вправи пантоміми;
- основи трюкової пластики, види сценічних падінь, переносок, стрибків;
- манеру і етикет;
- закони руху на сцені;

- закони управління апаратом втілення;
- методику виконання комплексів тренінгів;
- спільне та відмінне в творчій діяльності танцівника і вокаліста;
- взаємозв'язок мистецтва хореографії з іншими видами художньої творчості;
- історичні факти, традиції та звичаї, умови побуту, процес походження рухів та їх еволюцію;
- основу музичного матеріалу, походження та виникнення назви танцю, його тематики, характеру та манери виконання.

ВМІТИ:

- володіти комплексом тренувальних гімнастичних вправ на гнучкість і рухомість;
- володіти комплексом вправ пантоміми;
- працювати з різними уявленими предметами та об'єктами;
- відображати в рухах характер музичного твору;
- створювати пластичний етюд на прості фізичні дії;
- використовувати основні виразні засоби для створення пластичної імпровізації;
- створювати на драматичній основі концертні пластичні номери різних видів і жанрів.
- використовувати різні види мистецтва (музику, живопис, літературні твори і т.п.) в якості матеріалу для створення пластичного етюд;
- використовувати отримані знання, вміння і навички з даної дисципліни у своїй практичній діяльності
- володіти принципами творчого взаємозв'язку руху і пісні;
- конспектувати матеріал теоретично-практичної частини уроку;
- виконати у повному обсязі завдання самостійної роботи;
- працювати з рекомендованою літературою з даної дисципліни, опрацьовувати необхідні та нові матеріали та формувати їх у реферат, окрему доповідь або відповідь;

- складати самостійно необхідні спеціальні комплекси вправ для розвитку виразності;
- складати комплекси для розвитку координації;
- самостійно опанувати систему нових рухів, що розширяє діапазон рухових можливостей.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Сценічний рух» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми ОП:

1. Історія вокального мистецтва
2. Теорія музики
3. Спеціальний клас
4. Історія музики

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітніх програм вивчення навчальної дисципліни «Сценічний рух» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Демонструвати принципи та методики аналізу творів музичного мистецтва.	ПРН 3
Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію. / Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію та сценарій аудіального відтворення	ПРН 5

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Сценічний рух».

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Демонструвати принципи та методики аналізу творів музичного мистецтва.	ПРН 3
Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію. / Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію та сценарій аудіального відтворення	ПРН 5

Відповідно до освітньої програми, вивчення освітнього компоненту «Сценічний рух» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні та спеціальні компетентності, що формують ПРН у процесі вивчення освітнього компоненту

Шифр	Назва компетентності	дескриптори НРК				Результати навчання
		Знання Зн1 Концептуальні знання набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень Зн2 Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	Уміння Ум1 Розв'язання складних непередбачуваних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів	Комунікація К1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності К2 Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію	Відповідальність і автономія АВ1 Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах АВ2 Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб АВ3 Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності	
	Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, звукорежисури, музичного оформлення та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.				ПРН 3, ПРН 5
загальні (ЗК)						
ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Зн1, Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3	ПРН 3, ПРН 5
ЗК 7	Здатність бути критичним і самокритичним.	Зн1, Зн2		К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3	ПРН 3, ПРН 5
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Зн1, Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3	ПРН 3, ПРН 5
ЗК 17	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку	Зн1, Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3	ПРН 3, ПРН 5

	предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.					
спеціальні (СК)						
СК 1	Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності. / Здатність демонструвати достатньо високий рівень творчої майстерності в звукорежисурі.	Зн1, Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3	ПРН 3, ПРН 5
СК 2	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності. / Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській та звукорежисерській діяльності.	Зн1, Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3	ПРН 3, ПРН 5
СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків	Зн1, Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3	ПРН 3, ПРН 5

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з освітнього компоненту є:

Поточний контроль - це оцінювання засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу під час проведення аудиторних занять.

Підсумковий (семестровий) контроль – це період підведення підсумків навчальної роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру.

Кожний блок змістових модулів має бути обов'язково оцінений. Здобувач вищої освіти повинен позитивно скласти модульний (проміжний) контроль.

Контроль самостійної роботи – дозволяє виявити вміння здобувачів вищої освіти орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, підбирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

Поточний контроль.

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та здобувачами, управління навчальною мотивацією здобувачів вищої освіти. Поточний контроль здійснюється у процесі вивчення освітнього компоненту з метою виявлення ступеня розуміння здобувачем освіти засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній роботі. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується викладачем – для коригування методів і засобів навчання. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується здобувачем освіти – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться з метою діагностики рівня засвоєння матеріалу під час аудиторних занять.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виконання різноманітних завдань практичного характеру їх показ і демонстрація;
- експрес-опитування;
- стандартизовані тести;
- залік

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

- Форми поточного контролю знань здобувачів проводяться на кожному занятті з обов'язковим врахуванням результатів виконання завдань самостійної роботи. Вони передбачає комплексний підхід до процесу: оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми, врахування результату опрацьованого теоретичного матеріалу теми під час роботи на заняттях. Врахування набутих практичних навичок під час виконання завдань різного рівня складності.

- Форми підсумкового(модульного, семестрового) контролю :

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період навчання. Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань здобувачів здійснюється через проведення модульної контрольної роботи, що має варіативну форму комп'ютерного тестування та демонстрації завдань практичного курсу.

Модульний контроль – є складовою поточного контролю і здійснюється у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного завдання. Проведення модульного контролю знань є обов'язковим контролем якості засвоєння здобувачем освіти теоретичного матеріалу модуля – проводиться з метою систематизації знань. Кожний такий модуль включає бали за поточну роботу на аудиторних заняттях та виконання самостійної роботи.

Модульний контроль має на меті оцінити рівень цілісного бачення здобувачем освіти проблематики завершеної частини освітнього компоненту, сконцентрованої в навчальному модулі та вміння орієнтуватися в теоретичних і практичних питаннях, які визначають зміст даної частини курсу.

Контроль самостійної роботи – дозволяє виявити вміння здобувачів

вищої освіти орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, підбирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення аудиторних занять і оцінюється сумою набраних балів. При виставленні балів за поточний контроль оцінці підлягають:

- рівень теоретичних знань;
- опрацювання навчального матеріалу з освітнього компоненту, передбачений для самостійного засвоєння;

Оцінювання поточної діяльності проводиться на кожному занятті при засвоєнні кожної теми змістовного модуля. За поточну навчальну діяльність здобувачам вищої освіти виставляються бали за всі види діяльності, які в кінці вивчення змістового модуля підсумовуються.

Контроль засвоєння змістового модуля проводиться на останніх практичних заняттях вивчення тем. До контролю модуля допускаються лише ті здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт, передбачених навчальною програмою (відпрацьовані пропущені заняття тощо).

Диференційований залік – здобувач вищої освіти вважається допущеним до семестрового диференційованого заліку, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом, та отримав позитивні оцінки за кожний змістовий модуль. Теоретичний контроль знань під час проведення диференційованого заліку може проводитись у вигляді відповідей на питання білетів та додаткових питань з тем відповідного модуля, а також усного вибіркового опитування з питань тем самостійної роботи.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти МОДУЛЬ 1

Поточне оцінювання та самостійна робота								Контрольні заходи	Сума
Зм 1	СР	Зм 2	СР	Зм 3	СР	Зм 4	СР	диф.зал.	
T1-4	5	T5-7	5	T8-9	5	T10-15	5	20	100
10		10		10		20			

T1, T2 .... – теми

Зм – змістовий модуль

СР самостійна робота

Диф.залік – диференційований залік

Система бальних оцінок за темами вивчення змістового модулю оцінюється за шкалою **від 1 до 5 балів**. Кількість балів за роботу за практичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг виконання завдання та демонстрація знань під час опитування;
- виконання завдань самостійної роботи

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні завдання	8	35
Опорний конспект лекцій, словник	1	5
Самостійна робота	4	20
Експрес-опитування	1	5
Фронтальне опитування	1	5
Практичний показ	2	10
Диференційований залік Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	1	20
Разом	18	100

Ведення опорного конспекту лекцій:

Опорний конспект лекцій (ОКЛ) – вид навчально-методичного посібника, в якому стисло і системно викладено основний теоретичний матеріал у формі основних понять і положень, що структурно й логічно пов'язані між собою. Дані поняття та положення є лише опорними сигналами, вони вимагають пояснень і визначень, що мають записати здобувачи під час лекції. Його ведення сприяє системному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу,

дозволяє простежити структурні зв'язки між різними поняттями, положеннями, концепціями, проблемами, теоріями тощо.

Кожний здобувач повинен мати ОКЛ на лекціях і вести в ньому записи власноруч. Під час аудиторної роботи з ОКЛ здобувачи записують основні тези лекції та пояснення викладача у визначеному в конспекті полі. Під час самостійної роботи рекомендується доповнити записи лекції та завершити виконання завдань, що були зазначені в робочій програмі та ОКЛ.

Критерії оцінювання творчого показу, практичної роботи

Бал	Критерії оцінювання
5	- Чітке виконання рухів, правильна техніка. - Висока координація та ритмічність. - Творчий підхід: оригінальність комбінацій, використання музики. - Виразність, артистичність, енергійність. - Відсутність помилок, впевнене виконання.
4	- Загалом правильна техніка, незначні помилки. - Рухи узгоджені з музикою, але є дрібні неточності. - Є елементи творчості, але менш виразні. - Виконання енергійне, проте не завжди стабільне.
3	- Техніка виконання частково правильна, помітні недоліки. - Ритм і координація порушуються. - Творчий компонент слабкий, рухи стандартні. - Артистичність і виразність низькі.
2	- Значні помилки у техніці. - Рухи не відповідають музичному ритму. - Відсутність творчого підходу. - Виконання мляве, без енергії.
1	- Виконання практично відсутнє або хаотичне. - Техніка та ритм не дотримані. - Немає творчості та артистичності. - Робота не відповідає вимогам завдання.

Критерії оцінювання тестового завдання:

«відмінно» – здобувач вищої освіти вирішив 95-100 % із запропонованого набору тестових завдань;

«добре» – здобувач вищої освіти вирішив 80-94 % із запропонованого набору тестових завдань;

«задовільно» – здобувач вищої освіти вирішив 60-79 % із запропонованого набору тестових завдань;

«незадовільно» – здобувач вищої освіти вирішив менше, чим 60 % із запропонованого набору тестових завдань.

Критерії оцінювання усного опитування здобувачів (фронтальне, поточне

опитування)

Бал	Критерії оцінювання
5	- Повні, точні й логічні відповіді. - Демонструє глибоке розуміння теоретичних основ аеробіки (техніка, термінологія, методика). - Вміє пояснити практичні аспекти та зв'язати їх із теорією. - Відповідає впевнено, послідовно, без пауз і сумнівів.
4	- Відповіді загалом правильні, але є дрібні неточності. - Знання матеріалу достатні для практичного застосування. - Логіка викладу зрозуміла, проте не завжди повна. - Відповідає впевнено, але іноді вагається.
3	- Відповіді частково правильні, але неповні. - Є суттєві прогалини у знаннях. - Виклад непослідовний, поверховий. - Відчувається невпевненість у поясненнях.
2	- Відповіді здебільшого неправильні або дуже поверхові. - Не розрізняє базові поняття та терміни. - Не може пояснити практичні аспекти. - Виклад хаотичний, без логіки.
1	- Відсутність знань із теми. - Відповіді неправильні або відсутні. - Не володіє термінологією. - Не здатен пояснити навіть базові елементи.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Бал	Критерії
5	- Завдання виконано повністю, у відповідності до вимог. - Матеріал глибоко опрацьований, використано додаткові джерела. - Відповіді логічні, аргументовані, структуровані. - Є елементи творчості, самостійних висновків.
4	- Завдання виконано майже повністю, незначні недоліки. - Матеріал опрацьований, але без глибокого аналізу. - Відповіді логічні, проте менш аргументовані. - Є окремі елементи самостійності.
3	- Завдання виконано частково. - Матеріал опрацьований поверхово. - Відповіді неповні, слабка аргументація. - Творчий компонент відсутній.
2	- Завдання виконано менш ніж наполовину. - Матеріал не опрацьований, знання фрагментарні. - Відповіді хаотичні, нелогічні. - Відсутність самостійності.
1	- Завдання практично не виконано. - Матеріал не засвоєний. - Відповіді відсутні або неправильні.

**Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю
диференційований залік**

Основні блоки оцінювання

- Теоретичні знання (30%) – термінологія, методика, правила безпеки.
- Практичні навички (40%) – техніка, ритмічність, координація, витривалість.
- Творчість та артистичність (20%) – оригінальність комбінацій, виразність, енергійність.
- Опитування (10%) – логіка, аргументованість, самостійність відповіді.

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань здобувачів

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання.

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань здобувачів здійснюється

з урахуванням виконання обсягу практично-тренувальних завдань, контрольного тестування, виконання самостійної роботи з урахуванням систематичності відвідування заняття.

Критерії підсумкового модульного оцінювання знань здобувачів

Бал	Критерії оцінювання
15 – 20	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом курсу, його вимогами. Володіє необхідною професійною термінологією, використовуючи її під час відповіді різного формату. Без помилок вирішує тестові завдання, запропонованих рівнів складності. Аргументовано може викладати зміст теоретично-практичних завдань, всебічно розкривати його, використовуючи повний обсяг знань набутий систематично на уроках, під час роботи з додатковою літературою, Інтернет - ресурсами. Демонструє якісне виконання практичних завдань курсу, що свідчить про високий рівень професійно-практичної підготовки.
12 – 14	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом. Обґрунтовано надає відповіді з питань теоретичного курсу, вирішує тестові завдання з деякими зауваженнями викладача. При цьому повно розкриває зміст питання, використовуючи знання обов'язкової літератури курсу. Демонстрація виконання практичних завдань має незначні недоліки.
8 – 11	В цілому володіє навчальним матеріалом, орієнтується в термінології. Надає невпевнену відповідь на запитання тем теоретичного курсу, з відсутнім аналізом та обґрунтуванням. Вирішення тестових завдань містить значні помилки і неточності. Демонстрація практичних завдань має цілісне

	порушення, містить явні помилки, що демонструє середній рівень виконання і відсутність систематичності в процесі навчання.
5 – 7	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Поверхово орієнтується в арсеналі професійної термінології. Недостатньо розкриває зміст теоретичного питання. Засвоєння тем теоретичного та виконання завдань практичного циклу має фрагментальний характер. В тестових завданнях більшість питань вирішено помилково. Демонстрація практичних завдань має низький рівень.
2 – 4	Частково володіє навчальним матеріалом. Абсолютно під час тестових завдань і усних відповідей відсутній зміст і розуміння питання. Демонстрація практичних завдань різного рівня складностей містить відсутність систематичності, будь-яких вмінь та навичок для оцінювання рівня якості виконання.
1	Абсолютно не володіє навчальним матеріалом тем теоретичного курсу. Не розуміє змісту і методичного принципу виконання практичних завдань. Знання термінології відсутні. Неспроможний до вирішення тестових завдань.

Модуль вважається складеним, якщо здобувач вищої освіти набрав **від 60 до 100 балів**.

Загальний рейтинг з модуля (освітнього компоненту) **не перевищує 100 балів**.

Сума балів, накопичених здобувачем вищої освіти за виконання всіх видів поточних навчальних завдань (робіт) на індивідуальних заняттях та на підсумковому модульному контролі знань, свідчить про ступінь оволодіння ним програмою освітнього компоненту. Протягом вивчення модулю здобувачі вищої освіти можуть набрати від 0 до 100 балів, що переводиться у національну шкалу оцінювання і відповідно у шкалу ECTS. Кількість балів відповідає певному рівню засвоєння освітнього компоненту.

Сума балів (R)	Шкала ECTS	Національна 5-ти бальна шкала	Визначення
90-100	A	5	відмінно
82-89	B	4	дуже добре
74-81	C		добре
64-73	D	3	задовільно
60-63	E		достатньо
35-59	FX	2	незадовільно з можливістю повторного перескладання
0-34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням

Критерії семестрового оцінювання знань здобувачів

100 – бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач	
100...90	Вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументальні висновки, рецензує відповіді інших здобувачів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань.	Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності, виконує завдання не передбачені навчальною програмою, вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.
89...70	Вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці.	За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою, має стійкі навички виконання завдання, але допускає незначні помилки.
69...51	Володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу.	Має елементарні, нестійкі навички виконання завдання.
50...26	Має фрагментарні знання при загальному обсязі навчального матеріалу, відсутні сформовані уміння та навички, під час відповіді допускає суттєві помилки.	Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача.
25...1	Здобувач не володіє навчальним матеріалом.	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

Відвідування видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів вищої освіти, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у Комунальному закладі вищої освіти Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського». Присутність здобувачів – це важливий критерій оцінювання результатів навчання, зважаючи на теоретичну і практичну складність освітнього компоненту. У випадку наявності довідки від лікаря призначається відпрацювання занять в інший час за індивідуальною програмою. За умови дистанційного навчання важлива присутність здобувача освіти під час онлайн-зустрічей у Google-Meet in Google Classroom, освітньої платформи Google Workspace for education.

Запізнення на фахові заняття є не припустимими.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить

комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи здобувача вищої освіти повідомить його про своє рішення.

Перескладання роботи здобувачів вищої освіти можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви у письмовій формі

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Пластичність і скульптурність. Поняття культури руху.

Тема 1. Особливості процесу формування професійних якостей співака/інструменталіста

Процес формування вокально-виконавських і професійно-педагогічних особливостей співака буде найповнішим і цілісним при умові інтеграційного компонента взаємодії навчальних дисциплін професійного практичного циклу. Зміцнення тенденції театралізації, видовищності, образності відбувається саме за рахунок вивчення дисципліни «Сценічний рух». Сольний спів, пластика, хореографія, єдина драматургія, образність – необхідні професійні вимоги, поєднані між собою для якісного виступу артиста в жанрі вокального мистецтва. Процес створення професійного підходу, розвиток і розширення можливостей співака, його художніх якостей – стратегія виховання професійних навичок – головне завдання навчального процесу в мистецькій освіті. Фактор необхідності вивчення особливостей скоординованого руху, пластичної культури вокаліста, виявлення гармонійних виконавських прийомів. Мета дисципліни. Основні функції. Завдання . Спектр питань і досліджень. Взаємозв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Поняття «пластика», «дія», «рух».

Тема 2. Поняття «культури руху»

Культура рухів – якісна характеристика активної рухової діяльності, що містить в собі такі основні ознаки: точність, ритмічність, скоординованість, свобода, легкість, граціозність, образність, енергійність, плавність. В.А. Косяк –

дослідження про вивчення культури руху як важливого компоненту професійності виконавця. Вивчення обов'язково в системі професійної підготовки здобувачів в системі вищої мистецької освіти. Актуальні питання – особливість досконала і духовна. В процесі рухової діяльності формується культура руху особистості. Однозначність визначення «культура руху» - поки ще, існування різних трактувань. Різне трактування поняття, але впевненість є – це чітка своєрідна характеристика активного руху людини, його особистісної рухової схеми з естетичними складовими. «Культура руху» - засіб виховання виконавця, професійних законів естетичності і сценічної культури.

Сценічний рух – основа пластичного образу виконавця

Сценічний рух обов'язково пов'язаний з вокальним твором. Є основою пластичного образу виконавця. Обраний пластичний мотив стає засобом створення відповідності характеру, індивідуальності співака, асоціативно пов'язаний з вокальним твором. Пластика – як складова сценічного образу, постійно розвивається у відповідності до музичного матеріалу, виражає тему, ідею в певному вокальному творі, бачення драматургії, його емоційно-змістовну структуру. Умова використання всіх можливостей сценічної пластики, гармонійності руху – в системі створення образу, в синтезі з вокальною виразністю. Вимоги до майстерності, окрім головної – «вокалу» це володіння різноманітними засобами виразності: пластичною мовою, сценічним простором і законами його відчуття і руху. Діалог співака з глядачем відбувається при наявності в його арсеналі всіх професійних навичок, і тоді є можливість – залучити, здивувати, змусити повірити у творчий задум. Тому поєднання «Сценічного руху» і «Танцю» - двох дисциплін є обов'язковим в системі формування виконавця. Вимоги специфіки професійного направлення, ці дисципліни повинні опрацьовувати матеріал – вправи на уяву, фантазію, вправи на розвиток пластичності, на розвиток рухових здібностей тощо. Урахування фактору поєднання танцю і сценічного руху в пластичному малюнку – поповнення виконавського арсеналу виразними і образотворчими рухами.

Тема 3. Поза як елемент пластики артиста

Концентрація уваги на основні види і прийоми пластичної лексики сприяють смисловій, образній, емоційній і стильовій формі вирішення пісні. Перші кроки – увага на пластичну виразність у статиці – відчуття пози, яку можна вважати основою пластичної лексики співака. Поза – досконалий елемент пластики. Її здатність – виражати характер, образ, емоційний стан і сенс всього виступу. Можливість пози – безмежна при умові існування внутрішньої правди артиста, як засобу побудови кульмінаційності дії. Поза – зримий символ події.

Тіло як інструмент виконавця. Його скульптурність. Статика і рух

Визначення поняття «скульптурність». Фізіологічний фактор – будова тіла. Професійні вимоги до природніх даних виконавця. Його осанка – вимоги. Юнаявність природніх недоліків необхідність їх усунення. Використання різноманітних засобів. Вимоги сценічної діяльності – характерність сценічної ходи, філігранність статичних положень тіла виконавця. Пластична культура виконавця – наявність безперервності руху, що визначає професійні навички гармонійності, готовності до сценічної дії. Обов'язкова вимога курсу – здатність до виконання арсеналу рухів в будь-яких темпах, зі зміною швидкості.

Тема 4. Крупний план руху

Визначення «крупний план руху» - локальний рух однієї частини тіла при загальній статичності. Основні прийоми композиційної побудови руху – концентричний і ексцентричний. Їх змістовий та емоційний ефект. Основні постулати концепції Ф. Дельсарта, В. Мейєрхольда. Використання в структурі уроку таких вправ: корегуючи спрямованість на відпрацювання ходи, усунення недоліків тіла. Ускладнення крокування з поворотом під час руху, крокування по прямій з зупинками, вгору та вниз по сходах, зі зміною темпу та напрямку; на відпрацювання ефекту без безперервності руху (повільний темп, дуже повільний, швидкий, збільшено швидкий, прийом несподіваного і поступового переходу від руху до статичності в у зворотній послідовності; спрямовані на відпрацювання вмінь виконувати рух окремими частинами тіла – рукою, ногою, шиєю, пальцями тощо. Умови до виконання – повна нерухомість інших частин. Вправи на розвиток вмінь виконання руху в окремо визначених групах м'язів. Здібність переводу локального руху з однієї групи в іншу. Вправи в основі побудови яких покладено принцип ексцентричної, концентричної спрямованості руху. Техніка їх виконання. Варіанти.

Змістовий модуль 2. Розвиток і виховання психофізичного апарату.

Тема 5. Загальні навички сценічного руху. Вправи на розвиток гнучкості. Їх функціонування

З метою розвитку необхідних даних виконавця – обов'язкове використання вправ, їх різних комбінованих поєднань з метою підвищення рівня психофізичних якостей, розвитку та удосконалення можливостей виконавця. Зі свого боку така відповідність у формі сприяє процесу створення фізичної поведінки в образі. Функція таких вправ – перша частина фізіологічний та емоційний тонус, підготовка належного м'язового апарату, розвиненої системи

дихання і серцево-судинної; інша – формування простої координації, зосередження уваги. Комплекс таких вправ виконує завдання розвитку м'язового апарату, гнучкості в суглобах, пам'яті в рухах, відповідність у поставі корпусу. Система дихання та її тренування – набір комплексних гімнастичних вправ, контролювання під час виконання. Використання спеціальних вправ для тренування дихальної системи.

Комплекс практичних завдань:

- для розвитку уваги – при ході, бігу, підскоків, присідання, випаду;
- на підлозі – в положенні стоячи, навколішки, сидячи та лежачі.

Обов'язково – використання гімнастичної стінки, стільця, вправи на гімнастичній лавці. Рухи з партнером. Використання комплексних вправ на зосередження гнучкості м'язів корпусу – варіативність використання, функціональність.

. Взаємодія особистостей осанки і ходи. Природа м'язового затискання. Взаємозв'язок і взаємодія рухів та голосу. Тренування ритмічності, м'язової пам'яті.

Вправи і розтягування м'язів тіла, виховання пластичної форми. Розвиток рухомості суглобів. Тренування дихального апарату.

Вправи :

- загальний фізичний тренінг (ходіння, стрибки, біг по колу, розігрів стоп, гомілок, стегон, тазу, попереку, плечей і грудного розділу, шиї)
- пластичний тренінг (потягування, скручування, прогинання, обертання)
- тренінг на підлозі (вправи на укріплення м'язів спини, шиї, рук)
- на розвиток почуття рівноваги (в ходінні, бігу), почуття простору, форми, інерції (координація рук і ніг, стоп і кистей рук, незначне переміщення)
- парні вправи, почуття партнера
- тренінг біля станка

Тема 6. Інерція та принцип її керування. Поняття рівноваги

Активний розвиток всіх частин тіла. Уміння від яких залежить кожний рух. Принцип керування центром ваги тіла – його правильний розподіл на опорній нозі, залежно від положення тіла. Поняття - інерція. Принципи керування інерцією тіла. Його постава. Виконання вправ на розвиток координації, м'язової напруги і сміливості. Вправи на рівновагу – основа міцні ноги, гарант рівноваги. Відпрацювання вправ на рівновагу – використовують парний метод, де працюють руки, плечі, ноги. Складність виконання – використання роботи предметів. Вправи на рівновагу – створення умов для розуміння їх функції: виразність, точність. Можливість руху змінити розташування тіла виконавця у

просторі. Хо́да на низькому рівні з поступовим підвищенням (стан пів пальців). Крокування з рухами тіла (різний варіант координації), варіант з текстом та співом, хо́да з присіданням.

Підвищення активності тіла. Сила і витривалість.

Розвиток основних фізичних і психофізичних якостей здобувача для подальшого удосконалення функціональних можливостей його психофізичного апарату.

Вправи :

- вправи для розвитку пасивної гнучкості
- вправи для розвитку активної гнучкості

Укріплення м'язів рук, плечового поясу, шиї, спини, пресу і ніг. Значення витривалості і стійкості.

Вправи:

- динамічні вправи (з обтяжуванням, без обтяжування)
- парні вправи (опір партнера, партнер – обтяжувач, партнер – снаряд)
- вправи для розвитку вибухової сили (для ніг, рук, пресу)

Тема 7. Швидкість і темп. Спостережливість, розвиток пам'яті

Визначення швидкості і темпу. Поняття про шість швидкостей. Біологічний і астрономічний час. Увага. Розвиток професійних вмінь виконувати будь-які рухи з різною швидкістю, в різних темпах. Вправи на виконання елементарних дій, підлеглих часу. Варіанти етюдів з чітко визначеним малюнком в побудові – варіанти їх виконання в різних темпах.

Необхідна якість в арсеналі артиста, властивість його таланту – спостережливість. Здатність бачити, запам'ятовувати і відтворювати конкретне різноманіття положень тіла в певному просторі, за певний відрізок часу. Необхідність – здатність до запам'ятовування, варіанти мізансцен, при побудові масових сцен. Вправи на запам'ятовування вихідних місць (рух, зупинка і повернення на вихідну позицію). Можливість використання вправ з використанням поз, статики і динаміки руху. Варіанти виконання вправ – групами.

Змістовий модуль 3. Пластична виразність.

Тема 8. Жест – виразний компонент пластичної культури

Необхідною важливою складовою формування професійних якостей співака є – наявність жесту, виразного елементу пластичної культури виконавця. Жестам властивий образотворчий характер. Функції – виконання завдання конкретного повідомлення, надають можливість сприйняття складного потоку емоційно-сислової інформації завдяки пластичності створення форм уявного об'єкту. Іноді створює відчуття утримання – страх, радість, нерішучість. Жест, осмислений демонструє конструкційну схему об'єкту . Цілісність структури – єдність змісту, жесту та форм. Класифікація: семантичний, емоційний, ілюстративний. Визначення поняття амплітуди руху. Швидкість і сила руху. Зміст жесту – залежність від його сили, швидкості та амплітуди виконання. Емоціональна виразність жесту і якісна характеристика руху. Вправи на координацію жестів в залежності від партнера (прості і складні), ускладнення вправ зі зміною темпу і кількісного складу партнерів.

Пластика рук.

Виховання та розвиток технічності рук: амплітуда, сила, швидкість руху. Емоційна виразність жесту. Залежність змісту руху від швидкості, амплітуди і сили руху.

Вправи :

- комплекс вправ моторного типу, розвиваючих силу, спритність, рухливість і пластичність рук від пальців до плечового поясу. Координаційні вправи.
- вправи, тренуючи навички симетричних і асиметричних рухів і їх сполучення
- комплекси і сполучення вправ, які виховують навички «осмисленості» постановки жесту. Залежність рівню емоційності і характеру жесту від розташування точки народження (точка імпульсу) жесту.

Варіативний комплекс - етюди

Музично – пластичні імпровізації.

Розвиток вміння діяти і створювати сценічну дію в визначеному ритмічному та музичному малюнку.

Ритмічний малюнок ролі – навик просторово-часової організації пластичної дії. Музикальність пластичного малюнку (пластичний хор, соло). Пластичний мотив дії. Акценти. Прийоми композиції: повтор, контраст, варіації в музичній темі. Поняття «ритмічності», вміння виявляти і створювати ритм, діяти в визначеній ритмічній структурі.

Поняття темпу і ритму руху. Темпоритм сценічного дійства. Слухове, м'язове сприйняття темпоритму. Ритмічний малюнок дійства. Ритмічний малюнок

ролі – навик просторово-часової організації пластичного дійства. Музичний матеріал – складова сценічної атмосфери.

Вправи :

- вправи в основній стойці і в рухах
- виховання навиків роботи в контрастних ритмах, швидкого переключення з одного ритму на другий
- контраст пластичного і музичного ритмічного малюнку. Виховання роботи в контрасті музичного та пластичного ритмів
- вправи, тренуючи здібність сприймати і реалізувати музичні вправи певного характеру
- контрапункт і поліритмія в пластиці
- пластичне соло, уміння відтворювати музику рухом однієї частини тіла.
- Пластичний акомпанемент
- комплекс вправ «співаюче тіло»
- музично-пластичні імпровізації

Тема 9. Мистецтво пантоміми.

Освоєння пластики пантоміми. Вміння створювати зарисовки і етюди, вводити пантомімічні зарисовки в драматичну дію.

Історія пантоміми. Специфіка пластичної мови пантоміми. Пластична стилізація. Метафора і алегорія в пластиці. Етюди в пантомімі.

Вправи :

- розминка кроком, бігом
- розігрівуючі вправи: зміщення, рівноваги, блокування
- гімнастика «time pure»
- образні вправи
- «хвильова» техніка
- техніка «стіни»
- пантомімічні ходи
- ілюзії сили, ваги
- вправи знімаючи напругу
- масажні вправи з партнером

Якість сценічної виразності – артистизм.

Процес виховання виконавця передбачає – наявність артистизму, необхідну якість сценічної виразності в цілому. Артистичність виконання координаційних рухів, безпосередньо танцювальних, пов'язана з мімічною системою вокаліста, що є необхідним вираженням засобом внутрішнього розкриття пози, жесту, погляду артиста. Чітко характеризує створений музично-пластичний образ,

його осмислення. У випадку, коли пластична партитура повністю співпадає з музичною, відображається в пластиці побудова музики вокального твору – є повна метро-ритмічна єдність між музикою і пластичним рухом. В іншому – можливо засобами пластичної лексики створити узагальнений художній образ музики вокального твору, надати йому пластичну інтерпретацію. Існує ще один варіант – коли перший і другий випадки перемежуються між собою і саме тут, викривається широкий діапазон для розвитку руху, його аналогій і різноманітних прийомів. Професійна вимога – відчувати пластичний образ музики в рухах, позах, жестах.

Змістовий модуль 4. Манери і етикет.

Тема 10. Стильова поведінка західноєвропейського суспільства XVI – XVII ст.

Засвоїти історичну ситуацію XVI – XVII століть, основні пластичні характеристики знатного суспільства цього періоду.

Правила етикету західноєвропейського суспільства XVI – XVII століть. Звичай і обходження.

Гарний тон. Етикет в привітаннях. Основні положення: постава, хода, поводження з аксесуарами, зі зброєю. Школа великого плащу. Стильові признаки побутової і придворної пластики кавалера і дами. Привітання. Елементи релігійного ритуалу католицької церкви. Парні і групові вправи. Етюди.

Вправи :

- статика, переміщення, повороти
- схема побутового поклону
- ношення зброї і плаща
- правила використання і ношення аксесуарів

Тема 11. Пластичні характеристики кавалера, дами. Школа великого плащу. Парні вправи.

Оволодіння практично школою великого плащу, основними пластичними навичками кавалерів і дам періоду XVI – XVII століть, технологією побудови композиції, яка характеризує даний період часу.

Костюми кавалера і дами цієї епохи. Залежність пластичного малюнку від особистостей костюму, положення ніг, рук, корпусу, голови. Особливості ходи кавалера, дами.

Великий плащ : способи одягання, ношення. Види плаща, варіанти декору. Переміщення в плащі. Драпіровка. поклони в плащі, поклони в капелюсі.

Пластичні особливості дами і кавалера в парі : положення корпусу, рук, дистанція, переміщення.

Вправи :

Кавалер

- основні положення рук в статиці
- основні положення ніг в статиці і переміщення
- комплексні вправи в кроці, повороті, зупинці
- побутові і ритуальні поклони

Дама

- основні положення рук, ніг (в статиці)
- основні положення рук, ніг в переміщеннях
- молитовні пози (положення рук)
- побутові і ритуальні поклони
- вправа «одягнути – зняти плащ»
- переміщення в плащі, особливості його носіння
- способи драпіровки в плащ
- уклони в капелюсі
- парні вправи в переміщенні
- вправи – етюди

Тема 12. Сильові особливості в поведінці європейського суспільства XVIII ст.

Засвоєння основних пластичних характеристик в поведінці даного періоду, обґрунтування основних пластичних «точок», манери і правила етикету.

Засвоєння особливостей зовнішньої поведінки західноєвропейського дворянства XVIII ст.

Характерні жести, пози, осанка, хода. Пластичний малюнок елементів релігійного культу православ'я. Вправи парні, багатофігурні, які сполучають статику і рухи.

Особливості зовнішньої поведінки західноєвропейського дворянства XVIII ст. Сильові ознаки побутової і придворної пластики кавалера і дами (постава, хода, поводження з аксесуарами). Привітання. Вправи в рухах. Вправи, які сполучають рухи і статику. Парні і багатофігурні вправи.

Вправи :

- основні положення рук
- парні вправи

- вправи – етюди
- пластична партитура постави і ходи придворних
- поводження з аксесуарами
- схема привітального жесту
- парні вправи

Тема 13. Особливості в пластичному малюнку кавалера, дами в XVIII ст. Привітальний жест, реверанс. Комплексні вправи.

Костюм кавалера, дами залежність пластичного малюнку від одягу. Крок, повороти, положення ніг, рук кавалера, дами. Зачіска, аксесуари дами.

Види привітань : привітальний жест, види реверансів. Схема повного реверансу.

Вправи, які сполучають статику і динаміку: парні, сольні, багатофігурні.

Вправи :

- переміщення вперед і назад, повороти кавалера, дами (окремо)
- основні положення рук кавалера
- основні положення рук дами
- вправи з віялом
- комплексні положення
- повна схема привітального жесту. Три манери привітання жестом
- основна схема реверансу
- реверанс «особистий», «загальний», «для невеликої групи», сценічний реверанс
- вправи в переміщенні
- вправи з привітаннями
- реверанси в парах
- реверанси з повітряним поцілунком і привітальним жестом
- комплексні вправи
- вправи - етюди

Тема 14. Західноєвропейське суспільство XIX – XX ст., особливості стильової поведінки, пластичні характеристики.

Привітання і манери за столом. Візити і поведінка на балу.

Засвоєння зовнішніх характеристик світового суспільства, західноєвропейського XIX – початку XX століть. Основні зовнішні характеристики дам і кавалерів його історичного періоду. Бали.

Особливості стильової поведінки. Пластична поведінка світської дами, кавалера, дівичі, офіцера. Привітання. Переміщення, дистанції, статика.

Застольний етикет. Його значення. Правила поведінки на різних застіллях. Правила при нанесенні візиту. Час, костюми для візитів. Види балів. Бальний кодекс.

Вправи :

- пластична партитура дами і кавалера
- вправи в переміщеннях, повороти
- вправи в положенні «сидячи»
- пластична партитура привітань
- пластика офіцера (крок, привітання, зупинка, повороти)
- комплексні вправи (з привітаннями)
- вправи – етюди.

Тема 15. Імпровізація танцювальних рухів. Варіативні форми етюдів.

Окремо питання набуття навичок імпровізації танцювальних рухів. Хореографічні рухи мають властивості зливатися з музичною фразою, або існувати паралельно ізольовано, злиття, шляхом постійного узгодження відбувається визначення музичної метрики і ритмічного малюнку. Принцип дублювання музики. Інший варіант факт, що танцювальний малюнок може володіти своєю власною формою незважаючи на музичну тобто створити контрапункт. Етюди на імпровізацію надають можливість навчитися прийому пластичної паузи - танцювальні рухи замирають у скульптурній статистиці. Необхідність і є – вміння створювати і організовувати різні варіанти рухів, численні різновиди одного і того ж руху, положення. Вправи на імпровізацію удосконалюють координацію, імпровізаційні моменти, формують міміку, впевненість в своїх діях. Для створення нових пластичних елементів корисною буде зміна ракурсу, його варіативний характер, темпо - ритмічні зміни, зміна просторового вирішення. Варіативні прийоми залежно від драматургії вокального твору – інший підхід для розкриття характеру, почуттів. Для створення пластичного малюнку при виконанні вокального твору необхідним фактором є його драматургічний аналіз та відчуття музичної структури, що спонукає співака до появи і застосування необхідних поз, рухів, які є виражальними засобами характеру музичної основи та гармонійності пластичного образу.

Розвинений рух в творчому пошуку – це внутрішній стан вокаліста, особливо пластична лексика зачіпає сюжетні лінії, конфліктні ситуації або де музична

структура музичного твору вимагає від виконавця пластичного рішення. Знайдений характер завжди визначає пластичну образність в цілому.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		Лекції	Семінари	Практич. роб.	Індивід. роб.	Самост. роб.		Лекції	Семінари	Практич. роб.	Індивід. роб.	Самост. роб.
Змістовий модуль 1. Пластичність і скульптурність. Поняття культури руху.												
Тема 1. Особливості процесу формування професійних якостей співака/інструменталіста	4			2		2	4					4
Тема 2. Поняття «культури руху»	6			2		4	6					6
Тема 3. Поза як елемент пластики артиста	6			2		4	6					6
Тема 4. Крупний план руху	6			2		4	6			1		5
Разом за змістовим модулем 1:	22			8		14	22			1		23
Змістовий модуль 2. Розвиток і виховання психофізичного апарату.												
Тема 5. Загальні навички сценічного руху. Вправи на розвиток гнучкості. Їх функціонування	6			2		4	6			1		5
Тема 6. Інерція та принцип її керування. Поняття рівноваги	8			2		6	8			1		7
Тема 7. Швидкість і темп. Спостережливост, розвиток пам'яті.	8			2		6	8					8
Разом за змістовим модулем 2:	22			6		16	22			2		20
Змістовий модуль 3. Пластична виразність.												
Тема 8. Жест – виразний компонент пластичної культури	8			2		6	8					8
Тема 9. Мистецтво пантоміми.	8			2		6	8			1		7
Разом за змістовим модулем 3:	16			4		12	16			1		15
Змістовий модуль 4. Манери і етикет.												
Тема 10. Сильова поведінка західноєвропейського суспільства XVI – XVII ст.	4			2		2	4					4
Тема 11. Пластичні характеристики кавалера,												

дамі. Школа великого плащу. Парні вправи.	4			2		2	4			1		3
Тема 12. Сильові особливості в поведінці європейського суспільства XVIII ст.	4			2		2	4					4
Тема 13. Особливості в пластичному малюнку кавалера, дамі в XVIII ст. Привітальний жест, реверанс. Комплексні вправи.	4			2		2	4			1		3
Тема 14. Західноєвропейське суспільство XIX – XX ст., особливості стильової поведінки, пластичні характеристики.	4			2		2	4					4
Тема 15. Імпровізація танцювальних рухів. Варіативні форми етюдів.	10			4		6	10			2		8
Разом за змістовим модулем 4:	30			14		16	30			4		26
Модульний контроль. Диференційований залік												
Всього :	90			32		58	90			8		82

7. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Теми аудиторної роботи	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
Тема 1. Особливості процесу формування професійних якостей співака/інструменталіста	2	
Тема 2. Поняття «культури руху»	2	
Тема 3. Поза як елемент пластики артиста	2	
Тема 4. Крупний план руху	2	1
Тема 5. Загальні навички сценічного руху. Вправи на розвиток гнучкості. Їх функціонування	2	1
Тема 6. Інерція та принцип її керування. Поняття рівноваги	2	1
Тема 7. Швидкість і темп. Спостережливіст, розвиток пам'яті.	2	
Тема 8. Жест – виразний компонент пластичної культури	2	
Тема 9. Мистецтво пантомімі.	2	1
Тема 10. Сильова поведінка західноєвропейського суспільства XVI – XVII ст.	2	
Тема 11. Пластичні характеристики кавалера, дамі. Школа великого плащу. Парні вправи.	2	1
Тема 12. Сильові особливості в поведінці європейського суспільства XVIII ст.	2	
Тема 13. Особливості в пластичному малюнку кавалера, дамі в XVIII ст. Привітальний жест, реверанс. Комплексні вправи.	2	1

Тема 14. Західноєвропейське суспільство XIX – XX ст., особливості стильової поведінки, пластичні характеристики.	2	
Тема 15. Імпровізація танцювальних рухів. Варіативні форми етюдів.	4	2
Всього :	32	8

8. ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Теми самостійної роботи	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
Тема 1. Особливості процесу формування професійних якостей співака/інструменталіста	2	4
Тема 2. Поняття «культури руху»	4	6
Тема 3. Поза як елемент пластики артиста	4	6
Тема 4. Крупний план руху	4	5
Тема 5. Загальні навички сценічного руху. Вправи на розвиток гнучкості. Їх функціонування	4	5
Тема 6. Інерція та принцип її керування. Поняття рівноваги	6	7
Тема 7. Швидкість і темп. Спостережливіст, розвиток пам'яті.	6	8
Тема 8. Жест – виразний компонент пластичної культури	6	8
Тема 9. Мистецтво пантомімі.	6	7
Тема 10. Стильова поведінка західноєвропейського суспільства XVI – XVII ст.	2	4
Тема 11. Пластичні характеристики кавалера, дами. Школа великого плащу. Парні вправи.	2	3
Тема 12. Стильові особливості в поведінці європейського суспільства XVIII ст.	2	4
Тема 13. Особливості в пластичному малюнку кавалера, дами в XVIII ст. Привітальний жест, реверанс. Комплексні вправи.	2	3
Тема 14. Західноєвропейське суспільство XIX – XX ст., особливості стильової поведінки, пластичні характеристики.	2	4
Тема 15. Імпровізація танцювальних рухів. Варіативні форми етюдів.	6	8
Всього :	58	82

9. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

9.1. Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять

Загальна структура уроку з дисципліни «Сценічний рух» під час процесу навчання може мати різні варіативні версії в змісті, тривалості окремих частин, подовження будь-якої або повна її відсутність, що залежить від завдання і факторів впливу кожного окремого заняття. Змінний характер носить і процес

виконання технічних вправ-тренінгів (спрощення або ускладнення). Кожний урок розрізняється величиною і прийомами регулювання навантаження здобувача. Рекомендовано збільшення частини уроку для вивчення окремих рухів і їх відпрацювання, постійна зміна і різноманіття комплексних завдань, поступове ускладнення координаційних прийомів, насиченість пластичних комбінацій зі зміною переміщення у просторі. Обов'язковою умовою є наявність на кожному уроці прийомів повтору, з закріпленням, відпрацювання і ускладнення окремих завдань. Діяльність здобувачів груповим методом на уроці може бути організовано по різному, з різною формою використання, можливість фронтального (всі учні одночасно виконують вправи), індивідуальні (самостійне виконання завдання під контролем викладача).

Докладання звичних зусиль під час уроку – ознака процесу. При побудові структури кожного уроку викладач користується такими методами навчання: наочні – показ, демонстрація, спостереження; словесні – розповідь, пояснення, вказівка; практичні – виконання вправ, творчих компонентів, завдань самостійної роботи, модифікація практичного завдання; метод проблемного викладання – спосіб вирішення складного завдання, спосіб досягнення мети; дослідницькій – робота з літературними джерелами та Інтернет - ресурсами, завдання з елементами дослідницького процесу творчого пошуку.

9.2. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу.

Зміст самостійної роботи здобувачів у форматі дисципліни «Сценічний рух» визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Під час самостійної роботи здобувачу необхідно керуватися певними принципами:

- самоосвіта – це природна необхідність розвитку свого творчого потенціалу, спроможність активізувати викладацькі здібності, підвищувати інтелектуальний рівень;
- самодисципліна – це здатність охопити велику кількість інформаційного матеріалу;
- самоконтроль – допомагає побачити та засвоїти сутність явища, детально проаналізувати і логічно вирішити творчі завдання різного рівня складності;
- складання індивідуальних тренінгів, відпрацювання комбінаторних поєднань з атрибутами. Індивідуальний тренінг може складатися з вправ на відчуття балансу, розвитку координації, обертових вправ, вправ по удосконаленню м'язового апарату.

Кожний фактор – роботи з відео матеріалів за рекомендацією викладача, його вимогою окремих концертних виступів співаків, уривків спектаклю в оперному, пантомімо-пластичному та театру оперети.

Робота з літературою і відео матеріалом використовується переважно в ході самостійних занять, як ефективна форма поліпшення якості навчання.

При організації самостійної роботи здобувача на засіданнях предметно-циклової комісії передбачається можливість отримання необхідної консультації (години чергування викладача згідно з графіком), що зазначається у переліку тем або окремих питань самостійної роботи.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ:

1. Показ вправ психофізичного тренінгу.
2. Показ вправ заснованих на рухових навиках (прості, складні), постань, хода, положення тіла, жести, характер рухів.
3. Виконання завдань на ритмічний малюнок.
4. Виконання вправ на увагу в різних музичних розмірах.
5. Показ вправ на просторовий малюнок.
6. Показ вправ на удосконалювання координації.
7. Виконання тренінгу на сміливість та рішучість.
8. Виконання сценічних стрибків і сценічних падінь.

9. Показ вправ на розвиток виразності рук.
10. Виконання вправ на основі пантомімічних рухів.
11. Виконання вправ на взаємодію з предметом.
12. Показ стильової поведінки кавалерів XVI – XVII століть.
13. Показ стильової поведінки дами XVI – XVII століть.
14. Показ особливостей зовнішньої поведінки європейського дворянства XVIII ст.
15. Показ особливостей в пластичному малюнку кавалера, дами в XVIII ст.
16. Показ особливостей стильової поведінки, пластичних характеристик Західноєвропейського XIX – XX ст.
17. Виконання завдань на створення пластичних етюдів, номерів.
18. Поняття «культури руху».
19. Сценічний рух – основа пластичного образу виконавця.
20. Поза як елемент пластики артиста.
21. Тіло як інструмент виконавця. Його скульптурність. Статика і рух.

Для практичного показу дисципліни «Сценічний рух» у контексті музичного мистецтва завдання спрямовані на поєднання фізичної виразності з музичною інтерпретацією.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНОГО ПОКАЗУ

Ритмічна пластика

Виконати серію рухів у синхронізації з музичним фрагментом (наприклад, марш, вальс, джазовий ритм).

Продемонструвати емоційний стан (радість, сум, напруження) через рухи рук та корпусу під музичний супровід.

Виконати рухову комбінацію з використанням різних рівнів сцени (низький, середній, високий) та напрямків (вперед, назад, по діагоналі).

У парі чи групі відпрацювати синхронні рухи, що підкреслюють ансамблеву єдність.

Створити короткий руховий етюд у відповідь на музичний імпульс (зміна темпу, динаміки, характеру).

Виконати просту рухову комбінацію під час співу або гри на інструменті, щоб відпрацювати сценічну мобільність.

Показати невеликий сюжет засобами руху й музики.

Пластичний етюд:

«Діалог без слів» — передати розмову двох персонажів лише рухами та музикою.

«Очікування» — показати внутрішню напругу та зміну емоцій у процесі чекання.

«Зустріч і прощання» — пластично відтворити емоційний спектр від радості до смутку.

«Перемога» — виразити тріумф і піднесення через рухи та музичний акцент.

«Самотність» — створити образ ізольованості та внутрішнього пошуку.

«Подорож» — передати зміну простору та станів через рухи у різних напрямках сцени.

Теми для імпровізації:

«Ритм серця» — імпровізація рухів у такт пульсуючому музичному ритму.

«Контраст» — рухи у відповідь на різку зміну музики (повільне – швидке, тихе – гучне).

«Емоційний вибух» — імпровізація на музичний акцент, що передає сильні почуття.

«Діалог з інструментом» — рухи у взаємодії з грою на інструменті чи вокалом.

«Природні стихії» — імпровізація, що відтворює образи вітру, води, вогню, землі.

«Тінь і світло» — рухи, що відображають зміну настрою та атмосфери.

10. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ

1. Наочні: показ, демонстрація, спостереження.
2. Словесні: розповідь, пояснення, вказівка, бесіда.
3. Практичні: виконання вправ, творчих компонентів, завдань самостійної роботи, модифікація практичного завдання.
4. Метод проблемного викладання – спосіб вирішення складного

завдання, спосіб досягнення мети.

5. Дослідницькій робота з літературними джерелами та Інтернет - ресурсами, завдання з елементами дослідницького процесу творчого пошуку.
6. Репродуктивний.
7. Творчий.
8. Аналітичний.

11. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle - інтегрованої комп'ютерної систем закладу вищої освіти. Google-Meet in Google Classroom, освітньої платформи Google Workspace for education.

Фортепіано

Магнітофон, колонки

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Абрамович О., Кудренко А. Сценічна пластика в контексті сучасного акторського мистецтва. Молодий вчений. № 9 (1). 2019. С. 133–136.
2. Бойко Т. А. Сценічна практика Йосипа Гірняка в контексті березільської системи виховання актора / Т. А. Бойко. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Сценічне мистецтво. 2018. Вип. 2. С. 114-124
3. Бусол А., Бусол В., Кроншталь Г., Цибульський М. Сценічний рух як складова професійної підготовки здобувачів спеціальності акторська майстерність
4. Бурназова В.В. Виконавська самостійність у системі формування професійної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців мистецьких дисциплін як

фактор формування їх професійної самореалізації : колективна монографія/
за ред.. Омельченко А.І. – Мелітополь, 2019

5. Ігнат'єва Н. М. Тренінг у процесі занять зі сценічного руху. Харківська державна академія культури, 2021. - стр. 139-143.
6. Ніконенко Р. Експериментальна творча майстерня «Театр у кошику»: засоби пластичної виразності., Вісник КНУКіМ Серія «Мистецтвознавство», Вип. 24 2020.
7. Сварник Б. В. Поезія фізичного вираження Е. Декру в контексті формування сучасного мистецтва пантоміми. Мистецтвознавство. № 2. 2018. С. 148–153.
8. Старостін Ю. Акторський тренінг: його зміст та основа. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. Карпенко-Карого, 2019: вип.2.
9. Старостін Ю. Сценічний рух як складова професійної підготовки актора. Науковий вісник Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого. № 24, 2019. С.75-78.
10. Чернишова А., Заведія О., Пластичність актора: сучасні підходи та методики., Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference "Modern Perspectives on Global Scientific Solutions" March 3-5, 2025 Bergen, Norway. С. 26-28

Допоміжна

1. Кирилюк В.М. Дихання в хореографії . – К.: ДАКККіМ, 2009
2. Побережна Г.І., Щериця Т.В. Загальна терапія музики. – К: Вища школа, 2004
3. Тараканова В.К., Борецька Н.О., Тараканов С.В. Ефективність застосування хореографічних вправ в спортивній практиці/ Зб. наукових праць – К.: Вінниця, 2001

Інтернет ресурси

1. Прийоми акторської майстерності та імпровізаційні вправи на заняттях із сценічного руху як одна з умов самореалізації учнів вокально-хорового відділення: [http:// osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/37435/](http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/37435/)

2. Сценічний рух – основа органічної поведінки:
[http://book.net/index.php?bid=22517&chapter=1&= a chapter](http://book.net/index.php?bid=22517&chapter=1&=a%20chapter)
3. Основи сценічного руху: <http://bookitut.ru/Osnovy-sczenicheskogo-dvizheniya.html>
4. Книги, статті, ученики по майстерству актёра, сценической речи, сценическому движению, истории театра:
<http://www.krispen.narod.ru/knigi.html>
5. Н.Т. Белякова. Фигура, грація, осанка: <http://ivanstor.narod.ru/fgo/index.htm>
6. Вправи на розвиток пластичності:
<http://www.godmol.ru/sport/139-plastichnost.html>
<https://www.youtube.com/watch?v=pIiSenc-314>
https://www.youtube.com/watch?v=p_qWJva0SVA
<https://www.youtube.com/watch?v=fw02WvPOmT0>
https://www.youtube.com/watch?v=OIldEX_3G9M